

Defnyddio gwain laser i dynnu gwifrau rheoli'r galon

**Deall arweiniad NICE –
gwybodaeth i bobl sy'n ystyried y
weithdrefn, a'r cyhoedd**

Defnyddio gwain laser i dynnu gwifrau rheoli'r galon
Deall arweiniad NICE – ggwybodaeth i bobl sy'n ystyried y
weithdrefn, a'r cyhoedd

Dyddiad cyhoeddi: Mehefin 2004

I archebu copïau

Gellir archebu copïau o'r llyfryn hwn o Linell Ymateb y GIG; ffoniwch 0870 1555 455 a dyfynnwch rif cyfeirnod N0590. Mae copi Saesneg yn unig ar gael hefyd, rhif cyfeirnod N0589. Mae arweiniad ymyriadau NICE y seiliwyd y wybodaeth hon arno ar gael o wefan NICE (www.nice.org.uk). Gellir cael copïau hefyd o Linell Ymateb y GIG, rhif cyfeirnod N0588.

Y Sefydliad Cenedlaethol dros **Ragoriaeth Glinigol**

MidCity Place
71 High Holborn
London
WC1V 6NA

Gwefan: www.nice.org.uk

ISBN: 1-84257-653-4

Cyhoeddwyd gan y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol
Mehefin 2004

Gosodwyd y Testun gan Icon Design, Eton
Argraffwyd gan Abba Litho Sales Limited, Llundain

©Y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol, Mehefin 2004 .
Cedwir pob hawl. Gellir atgynhyrchu'r deunydd hwn am ddim at
ddibenion addysgol ac at ddibenion nad ydynt yn gysylltiedig ag elw o
fewn y GIG. Ni chaniateir atgynhyrchu gan neu ar gyfer sefydliadau
masnachol heb ganiatâd ysgrifenedig uniongyrchol y Sefydliad
Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol.

Cynnwys

Ynglŷn â'r wybodaeth hon	4
Ynglŷn â defnyddio gwain laser i dynnu gwifrau rheoli'r galon	5
Beth y mae NICE wedi'i benderfynu?	8
Beth y mae'r penderfyniad yn ei olygu i chi	9
Gwybodaeth bellach	10

Ynglŷn â'r wybodaeth hon

Mae'r wybodaeth hon yn disgrifio'r arweiniad y mae'r Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol (NICE) wedi ei ddsbarthu i'r GIG ar weithdrefn a elwir yn ddefnyddio gwain laser i dynnu gwifrau rheoli'r galon. Nid yw'n ddisgrifiad cyflawn o'r hyn y mae'r weithdrefn yn ei olygu – dylai tîm gofal iechyd y claf ei disgrifio yn fanwl.

Mae NICE wedi edrych ar p'un a yw defnyddio gwain laser i dynnu gwifrau rheoli'r galon yn ddigon diogel ac yn gweithio'n ddigon da i'w ddefnyddio'n rheolaidd.

Er mwyn llunio'r arweiniad hwn, mae NICE wedi:

- edrych ar ganlyniadau astudiaethau ar ddiogelwch defnyddio gwain laser i dynnu gwifrau rheoli'r galon a pha mor dda y mae'r weithdrefn yn gweithio
- gofyn am farn arbenigwyr
- gofyn am farn sefydliadau sy'n cynrychioli gweithwyr gofal iechyd proffesiynol a'r cleifion a'r gofalwyr y bydd yr arweiniad hwn yn effeithio arnynt.

Mae'r arweiniad hwn yn rhan o'r gwaith y mae NICE yn ei wneud ar 'ymyriadau' (gweler 'Gwybodaeth bellach' ar y dudalen olaf).

Ynglŷn â defnyddio gwain laser i dynnu gwifrau rheoli'r galon

Mae rheoliadur yn declyn a osodir o dan y croen i helpu'r galon i guro'n normal. Fe'i cysylltir i'r galon gan wifrau, a roddir yn y pibellau gwaed sy'n cludo'r gwaed o'r galon (y gwythiennau). Ar ôl ychydig fisoedd, gall meinwe craith ymgasglu o amgylch y gwifrau gan beri iddynt lynu wrth ochrau'r gwythiennau a'r galon.

Os nad yw'r rheoliadur yn gweithio'n iawn, os yw'n achosi problemau gyda'r galon, neu os oes haint, mae angen tynnu'r gwifrau. Mae hyn yn fwy anodd a pheryglus os oes meinwe craith yn eu cysylltu â'r gwythiennau a'r galon.

Mae defnyddio gwain laser i dynnu'r gwifrau yn golygu gosod tiwb arbennig dros y gwifrau yn y gwythiennau a'i symud ar hyd y gwythiennau hynny tuag at y galon. Mae gan y tiwb ddwy haen. Mae'r haen fewnol yn defnyddio pelydr laser i ddinistrio'r feinwe craith o amgylch y gwifrau, tra bod yr haen allanol yn fwy anhyblyg. Wrth i'r tiwb agosáu at y galon, symudir yr haen allanol i fyny ac fe'i defnyddir i dynnu gwifren y rheoliadur oddi wrth y galon. Gellir defnyddio'r weithdrefn hon hefyd i dynnu gwifrau o ddiffibriliwr, sef darn o offer sy'n atal y galon rhag curo'n rhy gyflym.

Y ffordd safonol o dynnu gwifrau rheoliadur yw eu gwahanu oddi wrth y feinwe craith â llaw. Rhoddir tiwb o amgylch y gwifrau, a defnyddir stilwyr cul i gloi'r trefniant yn ei le. Mae'r tiwb ar ffurf telesgop ac wrth iddo gael ei wthio allan a'i ymestyn, mae'n rhwygo'r feinwe craith ac yn rhyddhau'r gwifrau. Os nad yw hyn yn gweithio, mae'n bosibl y bydd yn rhaid i'r claf gael llawdriniaeth fawr sy'n cynnwys agor y frest. O bryd i'w gilydd, datgysylltir y gwifrau oddi wrth uned y rheoliadur a'u gadael yn eu lle.

Pa mor dda y mae'n gweithio

Yr hyn a ddywedodd yr astudiaethau

Yn yr astudiaethau a edrychodd ar ba mor dda y mae defnyddio gwain laser i dynnu gwifrau rheoli'r galon yn gweithio, tynnwyd y gwifrau yn gyfan gwbl yn y rhan fwyaf o bobl (y canlyniad gorau oedd bod y weithdrefn bron 100% yn llwyddiannus, ac yn y canlyniad gwaethaf tynnwyd y gwifrau yn gyfan gwbl mewn bron naw achos allan o ddeg). Roedd canlyniadau'r astudiaeth a gymharodd pobl a ddefnyddiodd wain laser gyda phobl a ddefnyddiodd y dull safonol fel a ganlyn:

- tynnwyd 230 gwifren o 244 gan ddefnyddio'r dull laser (94% fel canran)
- tynnwyd 142 gwifren o 221 yn gyfan gwbl gan ddefnyddio'r dull safonol (64% fel canran).

Dangosodd yr astudiaeth hon hefyd bod y dull laser yn gyflymach na'r dull safonol. Ar gyfartaledd, roedd yn cymryd 11 munud i dynnu gwifren gan ddefnyddio'r dull laser, tra ei bod yn cymryd 15 munud heb laser.

Yr hyn a ddywedodd yr arbenigwyr

Credai'r arbenigwyr bod y weithdrefn laser yn gweithio cystal â'r weithdrefn safonol, os nad yn well.

Risgiau a phroblemau posibl

Yr hyn a ddywedodd yr astudiaethau

Yn yr astudiaethau, roedd angen i 3 chlaf o 153 a gafodd y weithdrefn laser gael llawdriniaeth arall ar ei hôl. Mewn astudiaeth arall a ddilynodd beth a ddigwyddodd i 1684 o gleifion, cafodd 31 o gleifion broblem ddifrifol ar ôl y weithdrefn a bu farw 13 o gleifion yn yr ysbyty. Ymhlith y problemau difrifol roedd calon-gyfyngiadau (lle y mae hylif yn ymgasglu o amgylch y galon ac yn ei hatal rhag curo yn normal), hemothoracs (gwaedu i mewn i'r gwagle o amgylch yr ysgyfaint), torthenni gwaed ar yr ysgyfaint (emboledd pwlmonaidd), a gwifrau yn symud.

Yr hyn a ddywedodd yr arbenigwyr

Credai'r arbenigwyr y byddai'r problemau a allai ddigwydd gyda'r dull laser o dynnu'r gwifrau yn debyg i'r rheini sy'n digwydd gyda'r dull safonol o dynnu'r gwifrau allan. Dywedasant fod risg arbennig o galon-gyfyngiadau pe byddai un o'r prif wythiennau neu'r galon yn cael ei niweidio yn ystod y weithdrefn. Byddai hyn yn ddifrifol iawn a byddai angen i'r claf gael llawdriniaeth ar unwaith i achub ei fywyd.

Beth y mae NICE wedi ei benderfynu?

Mae NICE wedi ystyried y dystiolaeth ar gyfer defnyddio gwain laser i dynnu gwifrau rheoli'r galon. Mae wedi argymhell mai dim ond os nad yw'r dulliau safonol o dynnu gwifrau rheoli'r galon yn gweithio y dylid defnyddio dull y wain laser o dynnu gwifrau rheoli'r galon. Pan fydd meddygon yn ei ddefnyddio, dylent sicrhau:

- bod y claf yn deall yr hyn y mae'r weithdrefn yn ei olygu ac yn cytuno (rhoi caniatâd) i gael y driniaeth, ac
- y caiff canlyniadau'r weithdrefn eu monitro.

Sylwadau eraill gan NICE

Ceir risg o broblemau difrifol pan dynnir gwifrau rheoli'r galon, waeth pa ddull a ddefnyddir. Efallai y byddai angen i glaf sy'n dioddef o un o'r problemau hyn gael llawdriniaeth i achub ei fywyd.

Beth y mae'r penderfyniad yn ei olygu i chi

Efallai fod eich meddyg wedi cynnig y weithdrefn o ddefnyddio gwain laser i dynnu gwifrau rheoli'r galon i chi. Mae NICE wedi ystyried y weithdrefn hon am ei bod yn gymharol newydd. Mae NICE wedi penderfynu bod y weithdrefn yn ddigon diogel ac yn gweithio yn ddigon da iddi gael ei defnyddio yn y GIG. Er hynny dylech ddeall manteision a risgiau defnyddio gwain laser i dynnu gwifrau rheoli'r galon cyn i chi gytuno i'r weithdrefn. Dylai eich meddyg drafod y manteision a'r risgiau gyda chi. Efallai fod rhai o'r manteision a'r risgiau hyn wedi'u disgrifio uchod.

Gwybodaeth bellach

Mae gennych hawl i gael yr holl wybodaeth ac i gymryd rhan yn y penderfyniad a wneir am y driniaeth a gewch. Efallai y byddwch am drafod yr arweiniad hwn gyda'r meddygon a'r nyrsys sy'n gofalu amdanoch.

Gallwch ymweld â gwefan NICE (www.nice.org.uk) i gael gwybodaeth bellach am y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol a'r Rhaglen Ymyriadau. Mae copi o'r arweiniad llawn ar ddefnyddio gwain laser i dynnu gwifrau rheoli'r galon ar wefan NICE (www.nice.org.uk/IPG063guidance), neu gallwch archebu copi o'r wefan neu drwy ffonio Llinell Ymateb y GIG ar 0870 1555 455 a dyfynnu rhif cyfeirnod N0588. Mae'r dystiolaeth a ystyriodd NICE wrth ddatblygu'r arweiniad hwn hefyd ar gael o wefan NICE.

Os hoffech gael mwy o wybodaeth am broblemau'r galon a rheoliaduron, mae Galw lechyd Cymru yn fan cychwyn da, ffoniwch 0845 4647, neu Galw lechyd Cymru Ar-lein (www.nhsdirect.wales.nhs.uk).

Dyddiad: Mehefin 2004